Štvrtok 7. októbra 2021

P9_TA(2021)0411

Správa o vykonávaní trustových fondov EÚ a nástroja pre utečencov v Turecku

Uznesenie Európskeho parlamentu zo 7. októbra 2021 o správe o vykonávaní trustových fondov EÚ a nástroja pre utečencov v Turecku (2020/2045(INI))

(2022/C 132/08)

Európsky parlament,

— so zreteľom na články 208, 210, 214 a 314 Zmluvy o fungovaní Európskej únie,

— so zreteľom na článok 21 Zmluvy o Európskej únii,

— so zreteľom na Chartu základných práv Európskej únie,

— so zreteľom na nariadenie Rady (EÚ, Euratom) č. 1311/2013 z 2. decembra 2013, ktorým sa ustanovuje viacročný finančný rámec na roky 2014 – 2020 ([1]),

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012 ([2]),

— so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1257/96 z 20. júna 1996 o humanitárnej pomoci ([3]),

— so zreteľom na všeobecné rozpočty Európskej únie na rozpočtové roky 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 a 2021,

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 18. novembra 2011 o globálnom prístupe k migrácii a mobilite (COM(2011)0743),

— so zreteľom na globálny pakt o bezpečnej, riadenej a legálnej migrácii a globálny pakt o utečencoch, ktoré Valné zhromaždenie OSN prijalo v roku 2018,

— so zreteľom na oznámenie Komisie zo 7. júna 2016 o vytvorení nového rámca partnerstva s tretími krajinami v rámci európskej migračnej agendy (COM(2016)0385),

— so zreteľom na akčný plán zo samitu vo Vallette z novembra 2015,

— so zreteľom na vyhlásenie EÚ a Turecka z 18. marca 2016,

— so zreteľom na nový Európsky konsenzus o rozvoji s názvom Náš svet, naša dôstojnosť, naša budúcnosť zverejnený 30. júna 2017,

— so zreteľom na pracovný dokument útvarov Komisie z 30. apríla 2014 s názvom Prístup k rozvojovej spolupráci EÚ založený na právach, v ktorom sú zahrnuté všetky ľudské práva (SWD(2014)0152),

([1]) Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 884.
([2]) Ú. v. EÚ L 193, 30.7.2018, s. 1.
([3]) Ú. v. EÚ L 163, 2.7.1996, s. 1.

— so zreteľom na Európsky konsenzus o humanitárnej pomoci z 30. januára 2008,

— so zreteľom na pôvodné dohody o zriadení trustového fondu Bêkou, trustového fondu Madad, núdzového trustového fondu pre Afriku a trustového fondu pre Kolumbiu a ich revidované dohody o zriadení z decembra 2020,

— so zreteľom na rozhodnutie Komisie C(2015)9500 z 24. novembra 2015 o koordinácii činností Únie a členských štátov prostredníctvom koordinačného mechanizmu – utečeneckého nástroja pre Turecko ([4]), zmenené rozhodnutiami Komisie C(2016)0855 z 10. februára 2016 ([5]), C(2017)2293 z 18. apríla 2017 ([6]), C(2018)1500 zo 14. marca 2018 ([7]) a C(2018)4959 z 24. júla 2018 ([8]),

— so zreteľom na štvrtú výročnú správu Komisie o nástroji pre utečencov v Turecku z 30. apríla 2020 (COM(2020)0162), ako aj na jej predchádzajúce správy,

— so zreteľom na siedmu správu o výsledkoch trustového fondu Madad,

— so zreteľom na osobitné správy Európskeho dvora audítorov Trustový fond EÚ Bêkou pre Stredoafrickú republiku: nádejný začiatok napriek určitým nedostatkom (č. 11/2017), Nástroj pre utečencov v Turecku: užitočná pomoc, no na zabezpečenie optimálnej hodnoty za vynaložené prostriedky je potrebné vykonať isté zlepšenia (č. 27/2018) a Núdzový trustový fond Európskej únie pre Afriku: flexibilný, ale nedostatočne zameraný (č. 32/2018),

— so zreteľom na rozhodnutia Komisie o predĺžení trustových fondov EÚ do decembra 2021 v súlade s článkom 234 nariadenia o rozpočtových pravidlách a na pozície Európskeho parlamentu k návrhom rozhodnutí o predĺžení,

— so zreteľom na svoje uznesenie z 18. apríla 2018 o vykonávaní nástrojov Únie na financovanie vonkajšej činnosti: preskúmanie v polovici trvania v roku 2017 a budúca architektúra po roku 2020 ([9]),

— so zreteľom na svoje uznesenie zo 17. apríla 2018 o vykonávaní nástroja rozvojovej spolupráce, nástroja humanitárnej pomoci a Európskeho rozvojového fondu ([10]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 13. septembra 2016 o trustovom fonde EÚ pre Afriku: dôsledky pre rozvoj a humanitárnu pomoc ([11]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 25. marca 2021 o novej stratégii EÚ – Afrika: partnerstvo pre udržateľný a inkluzívny rozvoj,

— so zreteľom na svoje uznesenia z 20. januára 2021 o vykonávaní spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky – výročná správa za rok 2020 ([12]), z 18. mája 2017 o stratégii EÚ pre Sýriu ([13]), zo 6. októbra 2016 o Sýrii ([14]), z 24. novembra 2016 o situácii v Sýrii ([15]), zo 6. júla 2016 o pozícii Rady k návrhu opravného rozpočtu Európskej únie č. 2/2016 na rozpočtový rok 2016: pripísanie prebytku za rozpočtový rok 2015 ([16]),

---

([4]) Ú. v. EÚ C 407, 8.12.2015, s. 8.
([5]) Ú. v. EÚ C 60, 16.2.2016, s. 3.
([6]) Ú. v. EÚ C 122, 19.4.2017, s. 4.
([7]) Ú. v. EÚ C 106, 21.3.2018, s. 4.
([8]) Ú. v. EÚ C 278, 8.8.2018, s. 3.
([9]) Ú. v. EÚ C 390, 18.11.2019, s. 76.
([10]) Ú. v. EÚ C 390, 18.11.2019, s. 33.
([11]) Ú. v. EÚ C 204, 13.6.2018, s. 68.
([12]) Prijaté texty, P9_TA(2021)0012.
([13]) Ú. v. EÚ C 307, 30.8.2018, s. 117.
([14]) Ú. v. EÚ C 215, 19.6.2018, s. 44.
([15]) Ú. v. EÚ C 224, 27.6.2018, s. 88.
([16]) Ú. v. EÚ C 101, 16.3.2018, s. 179.

Štvrtok 7. októbra 2021

— so zreteľom na svoje uznesenia z 13. marca 2019 o správe Komisie o Turecku za rok 2018 ([17]), z 12. decembra 2018 o pozícii Rady k druhému návrhu všeobecného rozpočtu Európskej únie na rozpočtový rok 2019 ([18]), zo 4. júla 2018 o pozícii Rady k návrhu opravného rozpočtu Európskej únie č. 3/2018 na rozpočtový rok 2018, oddiel III – Komisia: Rozšírenie nástroja pre utečencov v Turecku ([19]),

— so zreteľom na návrh opravného rozpočtu č. 5/2020 ([20]) a priložené rozhodnutie o mobilizácii rezervy na nepredvídané udalosti v roku 2020: pokračovanie humanitárnej pomoci utečencom v Turecku ([21]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 19. mája 2021 o správach Komisie o Turecku za roky 2019 a ([22]) 2020,

— so zreteľom na rozhodnutia Komisie z rokov 2019 a 2020 o predĺžení trustového fondu Madad do 14. decembra 2021 v súlade s článkom 234 nariadenia o rozpočtových pravidlách,

— so zreteľom na záväzky v oblasti riešenia krízy v Sýrii a podpory jej obyvateľov, ktoré prijali EÚ a jej členské štáty na konferenciách v Londýne a Bruseli v rokoch 2016 až 2021,

— so zreteľom na preskúmanie Komisie v polovici trvania v roku 2018 a pravidelné správy o výsledkoch trustového fondu Madad,

— so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1257/96 z 20. júna 1996 o humanitárnej pomoci ([23]), návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady zo 14. júna 2018, ktorým sa zriaďuje Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce (NDICI – Globálna Európa) na obdobie rokov 2021 – 2027 (COM(2018)0460), a na návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady zo 14. júna 2018, ktorým sa stanovuje nástroj predvstupovej pomoci (IPA III) na obdobie rokov 2021 – 2027 (COM(2018)0465),

— so zreteľom na článok 54 rokovacieho poriadku, ako aj na článok 1 ods. 1 písm. e) rozhodnutia Konferencie predsedov z 12. decembra 2002 o schvaľovacom postupe pre vypracovanie iniciatívnych správ a na prílohu 3 k tomuto rozhodnutiu,

— so zreteľom na spoločné rokovania Výboru pre zahraničné veci, Výboru pre rozvoj a Výboru pre rozpočet podľa článku 58 rokovacieho poriadku,

— so zreteľom na stanoviská Výboru pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci a Výboru pre kontrolu rozpočtu,

— so zreteľom na správu Výboru pre zahraničné veci, Výboru pre rozvoj a Výboru pre rozpočet (A9-0255/2021),

A. keďže od roku 2014 boli s cieľom reagovať na potrebu flexibilných a rýchlych nástrojov na zabezpečenie jednotnej a posilnenej humanitárnej pomoci počas kríz zriadené štyri trustové fondy EÚ: trustový fond Bêkou, zriadený 15. júla 2014 s cieľom podporiť všetky aspekty prekonania krízy v Stredoafrickej republike a jej úsilia o obnovu; trustový fond Madad, regionálny trustový fond Európskej únie, ktorý vznikol v reakcii na krízu v Sýrii s cieľom umožniť združovanie a prispôsobenie zdrojov a reakciu na regionálnej úrovni, zriadený 15. decembra 2014; trustový fond pre Afriku, núdzový trustový fond Európskej únie pre stabilitu a riešenie základných príčin neregulárnej migrácie a vysídľovania osôb v Afrike, zriadený 12. novembra 2015; a trustový fond pre Kolumbiu, zriadený 12. decembra 2016 na podporu vykonávania mierovej dohody pre rýchlu obnovu a stabilizáciu po skončení konfliktu;

([17]) Ú. v. EÚ C 23, 21.1.2021, s. 58.
([18]) Ú. v. EÚ C 388, 13.11.2020, s. 326.
([19]) Ú. v. EÚ C 118, 8.4.2020, s. 264.
([20]) (EÚ, Euratom) 2020/1157 opravného rozpočtu Európskej únie č. 1 na rozpočtový rok 2020 s konečnou platnosťou (Ú. v. EÚ L 299, 11.9.2020, s. 1).
([21]) Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/1268 z 15. júla 2020 o mobilizácii rezervy na nepredvídané udalosti v roku 2020: pokračovanie humanitárnej pomoci utečencom v Turecku (Ú. v. EÚ L 298, 11.9.2020, s. 21).
([22]) Prijaté texty, P9_TA(2021)0243.
([23]) Ú. v. EÚ L 163, 2.7.1996, s. 1.

B. keďže revíziou nariadenia o rozpočtových pravidlách v roku 2018 sa zaviedli ustanovenia posilňujúce do určitej miery kontrolné právomoci Európskeho parlamentu pri zriaďovaní nových trustových fondov EÚ alebo pri predlžovaní súčasných trustových fondov EÚ; keďže ustanovenia sú naďalej príliš obmedzené na to, aby sa zabezpečila úplná demokratická kontrola Európskym parlamentom, ako aj plná parlamentná kontrola ako rozpočtového orgánu, ako je zakotvené v zmluvách;

C. keďže Európsky parlament v roku 2020 vydal hlavne kladné stanoviská k požiadavkám na predĺženie trustových fondov EÚ do konca roka 2021, pričom vyjadril obavy z nedostatočnej transparentnosti pri vykonávaní projektov, s osobitným zreteľom na tie, ktoré sa týkajú riadenia hraníc a migrácie, a pod podmienkou, že v prípade trustového fondu pre Afriku sa budú vo všetkých financovaných projektoch poskytovať povinné záruky dodržiavania základných ľudských práv;

D. keďže zriadenie trustových fondov EÚ a nástroja pre utečencov v Turecku bolo odôvodnené potrebou flexibilnej, ad hoc a rýchlej reakcie, ktorá v klasickom inštitucionálnom rámci nie je možná, a obmedzenými zdrojmi a flexibilitou, ktoré sú k dispozícii v rozpočte EÚ; keďže nový vonkajší finančný rámec EÚ [Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce (NDICI – Globálna Európa)] by mal prekonať obmedzenia, ktoré viedli k potrebe začať trustové fondy s cieľom pružnejšie a rýchlejšie reagovať na konkrétne krízy; keďže mimorozpočtové nástroje, ako sú trustové fondy EÚ, ako aj mimoriadne nástroje, ako je nástroj pre utečencov v Turecku, ohrozujú zásady demokratickej zodpovednosti, transparentnosti a správneho finančného riadenia a narúšajú úlohu Európskeho parlamentu a tiež integritu a jednotu rozpočtu EÚ; keďže s Európskym parlamentom sa vytvorenie mimorozpočtových nástrojov nekonzultovalo; keďže Európsky rozvojový fond (ERF) prispel k trustovému fondu EÚ pre Afriku a trustovému fondu EÚ Bêkou, a Európsky parlament preto do zriadenia týchto dvoch trustových fondov EÚ vôbec nebol zapojený; keďže možné zapojenie Európskeho parlamentu sa obmedzilo na námietku voči návrhom vykonávacích rozhodnutí o zakladajúcich dohodách o trustovom fonde EÚ Madad a trustovom fonde EÚ pre Kolumbiu;

E. keďže pri zriaďovaní trustového fondu EÚ musí Komisia odôvodniť jeho pridanú hodnotu, viditeľnosť, komplementárnosť s iným finančným nástrojom EÚ a súlad s politickými cieľmi a keďže je nevyhnutné zaručiť nepretržité monitorovanie a hodnotenie využívania fondov, aby sa zabezpečilo, aby ich účinky boli vždy v súlade s právom EÚ, základnými hodnotami a cieľmi;

F. keďže podľa nariadenia o rozpočtových pravidlách by trustové fondy EÚ mali podliehať každoročnému externému a nezávislému auditu a Komisia má právomoc pozastaviť dohodu o financovaní, ak partnerská krajina poruší povinnosť týkajúcu sa dodržiavania ľudských práv, demokratických zásad alebo zásad právneho štátu a v závažných prípadoch korupcie; keďže Európsky dvor audítorov odporučil vo svojich osobitných správach o trustových fondoch EÚ, aby Komisia zlepšila koordináciu darcov (Trustový fond Bêkou), odstránila nedostatky vo vykonávaní, zvýšila efektívnosť a cielené opatrenia (trustový fond pre Afriku) a zabezpečila lepší pomer medzi kvalitou a vynaloženými prostriedkami (nástroj pre utečencov v Turecku);

G. keďže podľa odhadov Komisie značné humanitárne potreby súvisiace s utečencami existujú aj nad rámec potrieb, na ktoré sa vzťahuje nástroj pre utečencov v Turecku;

H. keďže Európsky parlament uznáva pridanú hodnotu trustových fondov EÚ a nástroja pre utečencov v Turecku, zároveň však opätovne vyjadril potrebu zvýšiť parlamentnú kontrolu nad trustovými fondmi EÚ a nástrojom pre utečencov v Turecku a potrebu intenzívnejšieho zapojenia do prípravy a rokovaní, pokiaľ ide o budúce trustové fondy EÚ a rozšírenie existujúcich trustových fondov EÚ a iných finančných nástrojov v oblasti vonkajšej činnosti EÚ; keďže Európsky parlament vyzval Komisiu, aby zlepšila svoju komunikáciu o trustových fondoch EÚ, a poznamenal, že pravidelné informácie o vykonávaní trustových fondov EÚ založené na číselných údajoch sú nevyhnutné na to, aby Európsky parlament mohol vykonávať svoju úlohu demokratického dohľadu a kontroly;

I. keďže najväčší podiel príspevkov do trustových fondov EÚ teraz pochádza zo samotného rozpočtu EÚ, zatiaľ čo príspevky členských štátov predstavujú veľmi obmedzenú časť ich celkových rozpočtov; keďže príspevky členských štátov do nástroja pre utečencov v Turecku nie sú dobrovoľné, ale vychádzajú z kľúča na určenie príspevkov podľa HND a sú priamo zahrnuté do rozpočtu Únie ako vonkajšie pripísané príjmy podľa článku 21 ods. 2 písm. b) nariadenia o rozpočtových pravidlách; keďže v prípade trustových fondov EÚ nie sú príspevky členských štátov začlenené do rozpočtu Únie podľa článku 187 ods. 6 nariadenia o rozpočtových pravidlách;

Štvrtok 7. októbra 2021

J. keďže vyhlásenie EÚ a Turecka z marca 2016 a dohoda medzi EÚ a Tureckom o readmisii venujú osobitnú pozornosť zabráneniu vzniku nových námorných alebo pozemných trás nelegálnej migrácie, rozkladaniu prevádzačských sietí, kontrole tureckých hraníc a akceptovaniu návratov nediskriminačným spôsobom;

K. keďže hlavným cieľom politiky Únie v oblasti rozvojovej spolupráce je zníženie chudoby a v dlhodobom horizonte jej odstránenie, ako je zakotvené v článku 208 ZFEÚ; keďže nový Európsky konsenzus o rozvoji zostáva doktrinálnym rámcom rozvojovej politiky EÚ a Európsky konsenzus o humanitárnej pomoci potvrdzuje základné zásady humanitárnej pomoci; keďže Európska únia a jej partneri v oblasti humanitárnej pomoci musia mať možnosť zabezpečovať pomoc a ochranu na základe potrieb a dodržiavania zásad neutrality, nestrannosti, ľudskosti a nezávislosti humanitárnej činnosti; keďže finančné prostriedky zo zdrojov oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA) sa musia vyčleniť na hospodársky, ľudský a sociálny rozvoj, najmä na zabezpečenie prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu, budovaniu miestnej odolnosti, a to aj v súvislosti so zmenou klímy, a na operácie na udržiavanie mieru na poskytovanie rozvojovej a/alebo humanitárnej pomoci, s osobitným zameraním na rozvojové výzvy identifikované v rozhodnutí o trustovom fonde;

L. keďže ustanovujúca dohoda o trustovom fonde EÚ pre Afriku jasne zaraďuje projekty riadenia hraníc v Líbyi do rozsahu mandátu trustového fondu EÚ, ako aj do rozsahu pôsobnosti nariadenia o nástroji európskeho susedstva (ENI); keďže od júla 2017 bolo prostredníctvom trustového fondu EÚ pre Afriku vyčlenených takmer 90 miliónov EUR na odbornú prípravu, vybavenie a podporu kapacity líbyjskej pobrežnej stráže a 49 miliónov EUR bolo vyčlenených na riešenie podmienok zadržiavania navrátilcov; keďže v zakladajúcej dohode trustového fondu EÚ sa jasne uvádza, že z trustového fondu sa budú financovať činnosti, ktoré prispievajú k zlepšovaniu riadenia migrácie vo všetkých jeho aspektoch v súlade s globálnym prístupom k migrácii a mobilite vrátane obmedzenia neregulárnej migrácie a boja proti obchodovaniu s ľuďmi a predchádzania týmto javom; keďže sa však vyskytli obvinenia z porušovania ľudských práv v súvislosti s činnosťami líbyjskej pobrežnej stráže;

M. keďže v roku 2020 sa Európsky parlament domnieval, že s cieľom pokračovať v rozširovaní trustového fondu EÚ pre Afriku by sa mali vo všetkých projektoch, ktoré získali finančné prostriedky, poskytovať povinné záruky týkajúce sa dodržiavania ľudských práv, pričom by sa osobitná pozornosť mala venovať riadeniu migrácie a tiež by sa malo zabezpečiť, aby sa tieto záruky ustanovili v prípade potreby riadne odôvodneného nového trustového fondu v budúcnosti;

N. keďže Regionálny trustový fond EÚ zriadený v reakcii na krízu v Sýrii (trustový fond Madad) zmobilizoval 2,3 miliardy EUR vrátane dobrovoľných príspevkov 21 členských štátov EÚ, Turecka a Spojeného kráľovstva; keďže jeho programy sú zamerané na vzdelávanie, živobytie, zdravie, ochranu a vodu, z čoho majú prospech utečenci, vnútorne vysídlené osoby a miestne komunity, a podporuje sa z nich viac ako 7 miliónov príjemcov; keďže postupne ako občianska vojna v Sýrii pokračovala, trustový fond Madad čoraz viac prepájal humanitárnu a rozvojovú oblasť a viac sa zameriaval na posilnenie systémov na podporu úsilia a kapacít hostiteľských krajín reagovať na dlhotrvajúcu krízu, najmä poskytovaním verejných služieb v Iraku, Jordánsku a Libanone;

O. keďže podľa hodnotenia trustového fondu Madad je tento fond pre začatie projektov pomerne rýchlejší ako štandardné postupy v rámci nástroja európskeho susedstva a nástroja predvstupovej pomoci; keďže sa v rámci trustového fondu Madad podarilo aj dosiahnuť úspory z rozsahu pri rozsiahlych projektoch s priemerným objemom 20 miliónov EUR a priemerným obdobím vykonávania približne 30 mesiacov;

P. keďže nástroj pre utečencov v Turecku sa líši od ostatných trustových fondov EÚ, najmä tým, že zostáva súčasťou rozpočtu Únie;

Q. keďže podľa Komisie je nástroj pre utečencov v Turecku navrhnutý tak, aby koordinoval existujúce finančné nástroje EÚ a umožnil, aby boli mobilizované konzistentne a ako súčasť širšieho celku s cieľom riešiť potreby utečencov;

I. ***Všeobecné úvahy***

Rozpočtové aspekty

1. konštatuje, že k 31. decembru 2020 dosahovali celkové prisľúbené sumy v rámci všetkých trustových fondov EÚ 7 691 miliónov EUR vrátane príspevku z rozpočtu EÚ v hodnote 3 170 miliónov EUR, pričom 3 534 miliónov EUR pochádzalo z Európskeho rozvojového fondu (ERF) a 988 miliónov EUR z členských štátov a prísľubov iných darcov; ďalej konštatuje, že k rovnakému dátumu bolo zazmluvnených 7 141 miliónov EUR a z trustových fondov EÚ bolo vyplatených 4 869 miliónov EUR; zároveň poznamenáva, že k 31. decembru 2020 dosiahla miera čerpania viazaných rozpočtových prostriedkov pre všetky trustové fondy EÚ 98 % (z trustového fondu Madad sa vyčerpalo viac ako 95 %, z trustového fondu Bêkou 99 %, z trustového fondu pre Afriku 99 % a z trustového fondu pre Kolumbiu 94 % dostupných viazaných rozpočtových prostriedkov), zatiaľ čo celková miera čerpania platobných rozpočtových prostriedkov dosiahla 63 % (v prípade trustového fondu pre Afriku 62 %, trustového fondu Bêkou 66 %, trustového fondu pre Kolumbiu 52 % a trustového fondu Madad 64 %);

2. pripomína, že nástroj pre utečencov v Turecku tvoria dve tranže, z ktorých každá predstavuje 3 miliardy EUR; vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že na rozdiel od prvej tranže na roky 2016 – 2017, pri ktorej rozpočet EÚ prispel jednou miliardou EUR a členské štáty dvomi miliardami EUR, sa v druhej tranži na roky 2018 – 2019 pomer príspevkov obrátil na úkor existujúcich projektov Únie;

3. pripomína, že zatiaľ čo v prípade prvej tranže nástroja pre utečencov v Turecku predstavovali príspevky v rámci IPA II 52,4 %, humanitárna pomoc 46,6 %, nástroj na podporu stability a mieru 0,7 % a nástroj rozvojovej spolupráce 0,3 %, v prípade druhej tranže príspevky v rámci IPA II predstavovali 64,5 % a humanitárna pomoc 35,5 %;

4. konštatuje, že do konca roka 2020 sa 36,6 % prostriedkov pridelených na prvú tranžu nástroja pre utečencov v Turecku implementovalo prostredníctvom priameho riadenia a 63,4 % prostredníctvom nepriameho riadenia (z toho viac ako štyri pätiny prostredníctvom medzinárodných organizácií); ďalej konštatuje, že pokiaľ ide o druhú tranžu, priame riadenie predstavovalo 32,1 % (100 % prostredníctvom Európskej komisie) a nepriame riadenie 67,9 % (a to tri štvrtiny prostredníctvom medzinárodných organizácií);

5. ďalej konštatuje, že medzinárodné organizácie boli najväčšími vykonávajúcimi subjektmi trustových fondov EÚ (36,8 %), pred Európskou komisiou (35,7 %), agentúrami členských štátov (24,2 %) a orgánmi verejnej služby (3,4 %);

Zapojenie Európskeho parlamentu do rámcov rozhodovacieho procesu a monitorovania výsledkov a do podávania správ a/alebo hodnotenia

6. konštatuje, že predsedom výborov a príslušným členom bol udelený štatút pozorovateľa na stretnutiach strategickej rady trustových fondov a v riadiacom výbore nástroja pre utečencov v Turecku; vyjadruje poľutovanie nad tým, že tento štatút sa formálne nezohľadnil v dohodách o zriadení trustových fondov; naliehavo žiada, aby pozvania na zasadnutia rady zohľadňovali oficiálny kalendár Európskeho parlamentu a aby sa všetky relevantné informácie a dokumenty, o ktorých sa má na zasadnutiach rady diskutovať, poskytovali v dostatočnom predstihu pred schôdzami s cieľom umožniť aktívnu účasť poslancov a zamestnancov sekretariátu;

7. vyjadruje poľutovanie nad obmedzenou úlohou Európskeho parlamentu pri rozhodovaní, dohľade a kontrole, pokiaľ ide o príspevky Únie do trustových fondov EÚ, a opakuje, že pred vytvorením a/alebo rozšírením trustových fondov EÚ – čo by malo zostať nástrojom poslednej možnosti – by sa v plnom rozsahu mali využiť existujúce právne, regulačné a rozpočtové riešenia; pripomína svoje predchádzajúce nezodpovedané žiadosti a opakuje, že Európsky parlament by mal byť zastúpený na schôdzach operačných výborov a mal by byť schopný monitorovať ich činnosť, a vyzýva Komisiu, aby včas poskytla podrobné informácie o rozhodnutiach prijatých v týchto výboroch; domnieva sa, že Európsky parlament musí v plnej miere využívať svoje kontrolné právomoci v oblasti vykonávania a rozpočtovej kontroly a zabezpečiť, aby rozhodnutia EÚ o financovaní a prideľovanie prostriedkov, ktoré s nimi súvisí, boli v súlade so zásadami zákonnosti a správneho finančného riadenia Únie, čím sa zabezpečí demokratická legitimita a zodpovednosť činnosti EÚ;

8. berie na vedomie úsilie Komisie pozorne monitorovať a vyhodnocovať intervencie a získavať vedomosti o činnostiach v rámci trustových fondov EÚ a nástroja pre utečencov v Turecku prostredníctvom osobitného súboru správ; žiada, aby sa táto snaha o dosiahnutie väčšej transparentnosti posilnila zverejňovaním príslušných údajov, a to aj konkrétnych údajov o financovaných projektoch a dosiahnutých výsledkoch vo vzťahu k deklarovaným cieľom, na webových stránkach trustových fondov EÚ a nástroja pre utečencov v Turecku; zdôrazňuje, že dostupnosť, podrobnosť, úplnosť a vecná konzistentnosť takýchto správ sú zásadné pre podporu zo strany Európskeho parlamentu ako rozpočtového orgánu, aby sa mohlo primerane posúdiť vykonávanie;

9. konštatuje, že informácie o zapojení organizácií občianskej spoločnosti boli sprístupnené vo výročných správach trustového fondu EÚ pre Afriku za roky 2019 a 2020; vyjadruje poľutovanie nad tým, že tieto informácie nie sú verejne dostupné z dôvodu nízkej transparentnosti zadávania zákaziek subdodávateľom; konštatuje, že ak je to možné, takéto informácie by sa mali rozčleniť podľa jednotlivých projektov, so zreteľom na riadne odôvodnené požiadavky dôvernosti a bezpečnosti;

10. vyjadruje poľutovanie nad neskorým oznámením Komisie o jej zámere predĺžiť trvanie trustových fondov EÚ a nad neskorými hodnoteniami niektorých trustových fondov, čo Európskemu parlamentu neumožnilo včas dospieť k úplným a presným záverom v prípade trustového fondu pre Afriku, čím sa obmedzil demokratický dohľad a zodpovednosť;

11. opakuje, že trvá na tom, že predĺženia trustových fondov EÚ do decembra 2021, s ktorými súhlasil, musia byť najmä technické, aby umožnili hladký prechod na nový VFR a efektívne uzatváranie zmlúv a využívanie už zaviazaných finančných prostriedkov; zdôrazňuje uistenie Komisie, že predĺženia majú zabezpečiť trvalý právny základ pre platby záväzkov prijatých v rámci predchádzajúceho VFR na roky 2014 – 2020 a že v rámci NDICI ani nástroja IPA III sa neprijmú žiadne nové záväzky voči trustovým fondom EÚ;

12. zdôrazňuje, že Komisia by vo svojich správach mala ilustrovať komplementárnosť rôznych finančných nástrojov určených pre oblasti, na ktoré sa vzťahujú trustové fondy EÚ a nástroj pre utečencov v Turecku, vrátane vonkajšieho investičného plánu EÚ, ako aj vytvorenú pridanú hodnotu;

II. ***Hodnotenie podľa trustového fondu EÚ/nástroja pre utečencov v Turecku***

Bêkou

13. domnieva sa, že trustový fond Bêkou čiastočne prispel ako jeden z nástrojov k riešeniu situácie v Stredoafrickej republike, ako aj k prístupu na základe spojitosti medzi rozvojovými a humanitárnymi potrebami v Stredoafrickej republike;

14. ďalej odkazuje na závery delegácie svojho Výboru pre rozvoj v Stredoafrickej republike z februára 2018, v ktorých sa konštatuje, že trustový fond Bêkou je známy a podľa všetkého má v krajine dobré meno, pričom projekty primerane riešia potreby počnúc obnovou a zabezpečením živobytia až po dlhodobý rozvoj, prinajmenšom na miestnej úrovni a v menšom meradle;

15. zdôrazňuje závery Európskeho dvora audítorov uverejnené v jeho osobitnej správe za rok 2017, v ktorých sa uvádza, že trustový fond Bêkou zaznamenal celkovo pozitívne výsledky a pritiahol pomoc, no len zopár dodatočných darcov, a že väčšina jeho projektov dosiahla očakávané výstupy a zabezpečila EÚ lepšiu viditeľnosť; uvádza však, že v správe sa odporúča lepšie vymedziť rozsah intervencie, zlepšiť koordináciu darcov, postupy výberu projektov, monitorovanie a meranie výkonnosti, ako aj optimalizovať náklady a zvýšiť transparentnosť pri výbere implementačných organizácií; konštatuje, že v operačnom výbore sú členské štáty zastúpené svojimi vlastnými národnými agentúrami pre rozvoj, ktoré sú tiež vybrané ako realizátori projektov, a vyjadruje znepokojenie nad tým, že by to mohlo viesť k možnému konfliktu záujmov pri postupe výberu projektov operačného výboru;

16. konštatuje, že z dôvodu súčasnej humanitárnej krízy, chudoby a nových bezpečnostných výziev v Stredoafrickej republike si ďalšia podpora EÚ bude vyžadovať dobre cielené programy a – v relevantných prípadoch – flexibilné financovanie z prostriedkov EÚ v rámci nástroja NDICI – Globálna Európa s cieľom posilniť humanitárnu reakciu, mier, bezpečnosť a demokratizáciu a posilniť demokratické inštitúcie, ako aj dodržiavanie ľudských práv v Stredoafrickej republike;

17. domnieva sa, že napriek intervenciám EÚ a iných darcov je situácia v krajine v dôsledku vzniku nových konfliktov a vážnej potravinovej neistoty aj naďalej nestabilná;

Madad

18. domnieva sa, že trustový fond Madad preukázal svoju pridanú hodnotu v reakcii na krízu, ako aj pre EÚ, pokiaľ ide o zviditeľnenie a posilnenie vplyvu navonok, zvýšenie kontroly, koordinácie a využívania finančných prostriedkov z rôznych zdrojov v porovnaní s vnútroštátnymi alebo inými medzinárodnými zdrojmi; konštatuje, že jeho výdavky boli zosúladené s právnymi základmi alebo používanými nástrojmi Únie a ich cieľmi; pripomína preto, že projekty financované v rámci trustového fondu Madad musia podporovať a chrániť dôstojnosť, ľudské práva a základné slobody a podporovať sociálne a hospodárske začlenenie, najmä menšín a zraniteľných skupín; vyjadruje poľutovanie nad tým, že konflikt v Sýrii ďalej pokračuje, a zdôrazňuje, že potreby sýrskych utečencov, ktorí sa v blízkej budúcnosti nemôžu vrátiť do svojej domoviny, a potreby ich hostiteľských komunít, pokiaľ ide o dlhodobú integráciu a zamestnanosť, si aj naďalej vyžadujú dlhodobú pomoc EÚ a medzinárodného spoločenstva s cieľom zabezpečiť ich schopnosť dlhodobejšej integrácie a zamestnanosti súdržne s hostiteľskými komunitami; poukazuje na to, že oblasti v Sýrii náchylné na konflikty v súčasnosti neumožňujú dlhodobú obnovu;

19. konštatuje, že v správe o strategickom hodnotení v polovici trvania z októbra 2018 sa dospelo k záveru, že trustový fond Madad je „veľký a nákladovo efektívny a má dosah na veľký počet príjemcov, a to s pomerne nízkymi nákladmi“ a že „umožnil EÚ flexibilne pôsobiť“;

20. víta rýchlu a flexibilnú reakciu v rámci trustového fondu na podporu partnerských krajín a komunít počas pandémie koronavírusu, ktorou sa preukazuje aktívna účasť na úprave a zameriavaní činností nielen v oblasti zdravia, ale aj v iných oblastiach ako živobytie, ochrana, vzdelávanie alebo sociálna súdržnosť, v Libanone, Iraku, Turecku a Jordánsku;

21. zdôrazňuje význam neustálej podpory utečencom, vnútorne vysídleným osobám a zraniteľným hostiteľským komunitám – a to aj v širšom regióne –, ktoré sú zasiahnuté pokračujúcim konfliktom, a to prostredníctvom kombinácie dlhodobejších, predvídateľných, plne transparentných a rýchlo nasaditeľných finančných prostriedkov v rámci nástrojov stanovených vo viacročnom finančnom rámci (VFR) na roky 2021 – 2027 a potenciálnych príspevkov členských štátov vo forme vonkajších pripísaných príjmov, pričom sa zohľadnia všetky finančné nástroje poskytované podľa nariadenia o rozpočtových pravidlách;

22. pripomína zraniteľnosť palestínskych utečeneckých komunít v Sýrii a v tomto regióne a vyzýva na nepretržitú podporu a ich začlenenie do humanitárnych plánov a reakcií EÚ v súvislosti s krízou v Sýrii;

Afrika

23. konštatuje, že trustový fond pre Afriku bol zriadený ako núdzový trustový fond so zámerom pomáhať riešiť krízy v troch regiónoch Afriky s cieľom dosiahnuť dlhodobú stabilitu a rozvojové ciele; domnieva sa, že trustový fond EÚ pre Afriku predstavuje rýchly a flexibilný nástroj na pomoc pri riešení spoločných globálnych výziev, ako sú migrácia a nútené vysídľovanie, vplyv zmeny klímy a hospodárske krízy; zdôrazňuje, že bezprecedentná situácia spôsobená v súvislosti s prebiehajúcou pandémiou ochorenia COVID-19 si vyžadovala čo najpružnejšiu a najrýchlejšiu reakciu; zdôrazňuje však, že flexibilita sa musí vždy kombinovať s plnou transparentnosťou a zodpovednosťou; domnieva sa, že by mohol existovať priestor na zlepšenie, ktoré by mohlo spočívať v cielenejších riadených opatreniach vo všetkých troch regiónoch a podporou merania a podávania správ o výsledkoch;

24. berie na vedomie, že 78 projektov prispelo k väčším hospodárskym a pracovným príležitostiam, uskutočnilo sa 97 projektov na posilnenie odolnosti, 75 projektov bolo venovaných riadeniu migrácie a 75 projektov prispelo k zlepšeniu správy vecí verejných a predchádzaniu konfliktom; so znepokojením konštatuje, že vzhľadom na osobitné okolnosti sa riadenie migrácie stalo stredobodom reakcie EÚ v niektorých projektoch; opakuje však, že by sa mali zachovať pôvodné ciele zlepšenia odolnosti a riešenia základných príčin migrácie;

25. víta skutočnosť, že trustový fond pre Afriku prispel v niektorých prípadoch k trojitému prepojeniu medzi humanitárnou oblasťou, rozvojom a mierom, ktoré nebolo možné dosiahnuť pomocou finančných nástrojov EÚ v rámci predchádzajúceho VFR; pripomína, že finančné prostriedky z trustových fondov EÚ sa musia čerpať a hodnotiť na základe kritérií ODA a že všetky výdavky, ktoré nespĺňajú túto požiadavku, musia byť financované z rozličných zdrojov, ktoré sa združujú v trustovom fonde, a odsudzuje každé využívanie finančných prostriedkov z ODA, ktoré je v rozpore s rozvojovými cieľmi; pripomína, že základná zásada je, že humanitárna pomoc musí byť nezávislá;

26. vyjadruje poľutovanie nad tým, že až 37 % trustového fondu pre Afriku je vyčlenených na opatrenia zamerané na obmedzenie a zníženie migrácie, zatiaľ čo menej ako 9 % je vyčlenených na riešenie príčin migrácie a núteného vysídľovania; konštatuje, že menej ako 1,5 % trustového fondu pre Afriku sa vyčlenilo na legálne migračné kanály; uznáva, že bezpečnosť je nevyhnutná pre stabilitu afrických partnerských krajín a že EÚ musí podporovať partnerské krajiny pri riešení základných príčin tokov neregulárnej migrácie, prevádzačstva a obchodovania s ľuďmi;

27. berie na vedomie správy o pokračujúcom porušovaní ľudských práv, ku ktorému dochádza v Líbyi v súvislosti s činnosťou líbyjskej pobrežnej stráže; zdôrazňuje, že mnohí ľudia zachránení alebo zadržaní pobrežnou strážou sú vracaní a svojvoľne zadržiavaní v Líbyi, a to v strašných podmienkach; zdôrazňuje, že navracanie utečencov do krajín, v ktorých nie sú v bezpečí, je v rozpore s Dohovorom o právnom postavení utečencov z roku 1951; konštatuje, že v súvislosti s mechanizmom núdzového tranzitu existujú obavy týkajúce sa dodržiavania ľudských práv pri realizácii projektov; berie na vedomie nedodržiavanie zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia v Líbyi; pripomína však, že každá intervencia by mala zabezpečiť plnú ochranu ľudských životov, dôstojnosti a ľudských práv; v tejto súvislosti vyzýva Komisiu a členské štáty, aby po konzultácii s organizáciami občianskej spoločnosti preskúmali a vykonali s príslušnými orgánmi v oblasti námorného a hraničného dozoru a riadenia hraníc osobitné posúdenie rizika, pokiaľ ide o činnosti spolupráce, ktoré sú financované v rámci trustového fondu EÚ pre Afriku, s cieľom zabezpečiť objektívne posúdenie dodržiavania ľudských práv;

28. zdôrazňuje význam spolupráce a dialógu s miestnymi partnermi; víta konzultácie a štúdie vykonané s cieľom identifikovať prioritné potreby; dôrazne vyzýva Komisiu, aby riadne zapojila miestne orgány a organizácie občianskej spoločnosti do projektov podporovaných trustovým fondom EÚ pre Afriku;

29. konštatuje, že jedným z kľúčových cieľov trustového fondu EÚ pre Afriku, ako sa stanovuje v jeho zakladajúcej dohode, je riešiť základné príčiny migrácie, a to najmä podporou odolnosti, hospodárskych a rovnakých príležitostí, bezpečnosti a rozvoja a riešením prípadov porušovania ľudských práv; žiada, aby sa väčší dôraz kládol na dlhodobé rozvojové ciele, ako sú zamestnanosť, vzdelávanie, potravinová bezpečnosť a zlepšovanie životných podmienok miestneho obyvateľstva;

30. konštatuje, že osobitná správa Európskeho dvora audítorov č. 32/2018 poukázala na rôzne nedostatky vrátane neuplatňovania právnych predpisov EÚ v oblasti verejného obstarávania a vrátane netransparentného riadenia, odporučila zlepšiť postup výberu projektov, vyššiu rýchlosť vykonávania a systematickejší proces monitorovania výkonnosti, ktorý by sa vzťahoval na celý rad projektov, a poznamenala, že vzhľadom na široký rozsah pôsobnosti fondu často chýba efektívnosť z dôvodu chýbajúceho primeraného vyčíslenia potrieb a prostriedkov, prostredníctvom ktorého by sa mohol dosiahnuť merateľný vplyv; požaduje zjednodušenie a lepšiu komunikáciu týkajúcu sa žiadostí o účasť na postupoch verejného obstarávania, s cieľom uľahčiť prístup menších a miestnych mimovládnych organizácií k financovaniu EÚ;

31. konštatuje, že trustový fond EÚ pre Afriku prispel k posilneniu odolnosti a vytvoreniu prepojenia medzi humanitárnou oblasťou a rozvojom v nestabilných situáciách; ďalej konštatuje, že zároveň podporil spoluprácu medzi rôznymi zainteresovanými stranami, umožnil príspevky darcov z krajín mimo EÚ, ktoré po brexite nadobudli osobitný význam, a zviditeľnil otázku migrácie a núteného vysídľovania a reakciu EÚ na túto problematiku; zároveň vyjadruje poľutovanie nad tým, že monitorovanie vykonávania tohto fondu nebolo primerané, a žiada, aby sa do dlhodobých rámcov projektov zahrnuli ciele SMART (konkrétne, merateľné, dosiahnuteľné, realistické a časovo ohraničené), ako aj aby sa stanovili kvantifikovateľné ciele na hodnotenie projektov;

32. víta návrh Komisie zrušiť viazanosť finančných prostriedkov pochádzajúcich z trustového fondu EÚ pre Afriku, ktoré boli pôvodne pridelené Eritrei, najmä na obstarávanie zamerané na obnovu ciest, pri ktorej sa využívala núdená práca;

Kolumbia

33. domnieva sa, že trustový fond pre Kolumbiu preukázal svoju hodnotu a že v súčasnej situácii predstavuje dôležitý nástroj na podporu vykonávania mierovej dohody medzi kolumbijskou vládou a organizáciou Revolučné ozbrojené sily Kolumbie (FARC); poukazuje na to, že predĺžením trustového fondu pre Kolumbiu sa opätovne potvrdil záväzok EÚ a zabezpečila potrebná podpora pre kolumbijský mierový proces; pripomína, že trustový fond EÚ pre Kolumbiu je zriadený v rámci nástroja rozvojovej spolupráce a musí byť zosúladený s hlavným cieľom rozvojovej politiky Európskej únie: „Hlavným cieľom politiky Únie v oblasti rozvojovej spolupráce je obmedzovanie chudoby a v dlhodobom horizonte jej odstránenie“ a „Únia zohľadní ciele rozvojovej spolupráce pri uskutočňovaní politík, ktoré môžu ovplyvniť rozvojové krajiny“;

34. zdôrazňuje dôležitú úlohu fondu pri podpore Kolumbie v oblasti komplexného rozvoja vidieka a hospodárskeho rastu; žiada, aby vykonávanie kolumbijského mierového procesu bolo naďalej prioritou dlhodobých a strednodobých, plne transparentných programov financovania a monitorovania a aby sa tieto programy vykonávali spolu s primeranou demokratickou kontrolou a so zapojením Európskeho parlamentu a s primeranými, transparentnými a inkluzívnymi konzultáciami so zainteresovanými stranami, najmä s miestnou občianskou spoločnosťou;

35. blahoželá Kolumbii k jej úsiliu poskytnúť podporu pre viac ako 1,7 milióna venezuelských migrantov, ktorí utiekli do Kolumbie, predovšetkým udelením 10-ročného štatútu dočasnej ochrany, a to aj napriek vlastným problémom pri vykonávaní mierovej dohody;

36. víta zapojenie Čilskej republiky ako darcu do trustového fondu; konštatuje, že účasť regionálnych partnerov má vysokú pridanú hodnotu a zvýšila sa ňou miera miestneho uznania, ako aj legitimizácie angažovanosti a spolupráce EÚ;

Nástroj pre utečencov v Turecku

37. poukazuje na to, že Turecko je hostiteľskou krajinou najväčšej populácie utečencov na svete s takmer 4 miliónmi registrovaných utečencov zo Sýrie, z Iraku a z Afganistanu; pripomína významnú úlohu, ktorú zohráva nástroj pre utečencov v Turecku pri prijímaní utečencov zo Sýrie; požaduje dôkladné posúdenie vplyvu vyhlásenia EÚ a Turecka na

ľudské práva a zdôrazňuje, že je dôležité, aby obe strany v rámci jeho vykonávania dodržiavali základné práva; zastáva názor, že EÚ by mala naďalej poskytovať potrebnú podporu sýrskym a iným utečencom a hostiteľským komunitám v Turecku a zabezpečiť, aby turecká vláda nebola priamo zapojená do riadenia a prideľovania finančných prostriedkov, ktoré by sa mali v prvom rade poskytovať utečencom a hostiteľským komunitám a mali by ich riadiť organizácie, ktoré zaručujú zodpovednosť a transparentnosť;

38. domnieva sa, že nástroj EÚ pre utečencov v Turecku preukázal svoju hodnotu ako inovačný nástroj na báze združovania a dôležitý koordinačný mechanizmus, ktorého cieľom je pomáhať Turecku pri pohotovom riešení naliehavých humanitárnych a rozvojových potrieb utečencov a ich hostiteľských komunít, a zdôrazňuje, že treba zabezpečiť udržateľnosť týchto činností; konštatuje preto, že väčšina projektov sa musí rozšíriť, aby sa dosiahol očakávaný výsledok; vyjadruje podporu tureckej občianskej spoločnosti a pripomína chvályhodné úsilie medzinárodných organizácií pri realizácii týchto projektov; zdôrazňuje pridanú hodnotu vytvorenú zapojením miestnych organizácií, expertov a mimovládnych organizácií, ako aj organizácií z rôznych členských štátov do vykonávania nástroja pre utečencov v Turecku;

39. víta úspech prvej tranže nástroja pre utečencov v Turecku, najmä núdzovej záchrannej sociálnej siete – najväčšieho humanitárneho projektu riadeného Komisiou; víta pokrok dosiahnutý v druhej tranži, ktorá je zameraná na uľahčenie postupného prechodu od humanitárnej k rozvojovej pomoci;

40. uznáva úlohu, ktorú nástroj pre utečencov v Turecku zohráva pri poskytovaní podpory zameranej na základné potreby pre približne 1,8 milióna utečencov, podpory zameranej na vzdelávanie pre 668 900 detí utečencov a pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti a ochranných služieb miliónom utečencov; zdôrazňuje však, že v osobitnej správe Európskeho dvora audítorov č. 27/2018 sa poukázalo na nekonzistentnosť vo financovaní činností v oblasti zdravia a vzdelávania, pričom na financovanie podobných projektov sa súbežne využívajú rôzne riadiace štruktúry; okrem toho správa zdôraznila, že v rámci projektov hotovostnej pomoci by sa bola mohla dosiahnuť väčšia hodnota, a vyzvala Komisiu, aby zlepšila plánovanie v prípade komunálnej infraštruktúry a sociálno-ekonomickej podpory, umožnila fungovanie MVO a zlepšila podávanie správ o nástroji; poukazuje najmä na vplyv ochorenia COVID-19 na utečencov a na to, že nástroj pre utečencov v Turecku bol zriadený napriek vážnym obavám, pokiaľ ide o situáciu v oblasti ľudských práv utečencov v Turecku z hľadiska medzinárodného azylového práva; pripomína, že v roku 2020 Komisia požiadala o mobilizáciu dodatočných 481,6 milióna EUR v rámci rezervy na nepredvídané udalosti v rozpočte EÚ, čo presahuje pôvodne plánované rozpočtové prostriedky na nástroj pre utečencov v Turecku, s cieľom financovať činnosti v rámci programu núdzovej záchrannej sociálnej siete a programu podmienečného prevodu hotovosti na vzdelávanie;

41. opätovne vyjadruje hlboké poľutovanie nad tým, že pri vytváraní alebo rozširovaní tohto nástroja nebol Európsky parlament formálne konzultovaný ani nebol požiadaný o súhlas a že bol zapojený len ako jedna zo zložiek rozpočtového orgánu, čím sa oslabila demokratická zodpovednosť v rámci tohto nástroja; trvá na tom, aby s touto situáciou už nebol konfrontovaný;

42. zdôrazňuje, že osobitná správa Európskeho dvora audítorov č. 27/2018 ([24]) nastoľuje otázky týkajúce sa efektívnosti humanitárnych projektov financovaných z nástroja, keďže v rámci týchto projektov sa dôsledne a komplexne neposudzovala primeranosť rozpočtovaných nákladov; konštatuje, že správa tiež vyjadruje obavy v súvislosti so skutočnosťou, že počas auditu nie je možné monitorovať všetky humanitárne projekty; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že odmietnutie tureckých orgánov poskytnúť prístup k údajom o príjemcoch v prípade dvoch projektov hotovostnej pomoci by mohlo vyvolať otázky, pokiaľ ide o spoľahlivosť finančného riadenia v rámci nástroja, najmä vzhľadom na rýchle zhoršovanie situácie v Turecku v oblasti právneho štátu a základných práv; pripomína potrebu kontroly finančných prostriedkov, ktoré využíva turecká vláda a miestne orgány; opakovane pripomína, že finančné prostriedky sa bez ohľadu na to, musia použiť výlučne na uspokojenie všetkých fyzických a psychologických potrieb utečencov vrátane bývania, potravín, vzdelávania a zabezpečenia dôstojnej životnej úrovne; vyzýva Komisiu, aby zlepšila monitorovanie a získala údaje o príjemcoch všetkých programov a projektov v rámci nástroja pre utečencov v Turecku; zdôrazňuje, že v záujme dosiahnutia plnej zodpovednosti a zabránenia dvojitému financovaniu by Komisia mala sprístupniť zdroje na základe cieľov dosiahnutých implementujúcimi partnermi na mieste a po posúdení vykonávania uskutočnenom v súlade s pravidlami nariadenia o rozpočtových pravidlách; vyzýva preto Komisiu na zabezpečenie toho, aby ciele a nástroja pre utečencov v Turecku a jeho vykonávanie boli v súlade so všeobecnými zásadami, politikami a cieľmi EÚ vrátane demokracie, právneho štátu a ľudských práv, a vyjadruje znepokojenie nad tým, že v Turecku dochádza k zhoršeniu týchto zásad;

([24]) Osobitná správa Európskeho dvora audítorov č. 27/2018, Nástroj pre utečencov v Turecku: užitočná pomoc, no na zabezpečenie optimálnej hodnoty za vynaložené prostriedky je potrebné vykonať isté zlepšenia, s. 6 a s. 40.

43. zdôrazňuje význam prechodu od humanitárnej pomoci k rozvojovej spolupráci a vyzýva Komisiu, aby vypracovala a vykonávala stratégiu prechodu zameranú na pomoc pri vytváraní príležitostí na živobytie pre utečencov s cieľom zlepšiť ich sebestačnosť a sociálne začlenenie v hostiteľských komunitách; pripomína dlhodobý cieľ EÚ, ktorým je postupné prevzatie činností financovaných z prostriedkov EÚ tureckými orgánmi pri plnom rešpektovaní demokracie, zásad právneho štátu a základných práv; vyzýva všetky strany zapojené do nadchádzajúcej multilaterálnej konferencie o východnom Stredozemí, aby sa touto otázkou zaoberali komplexným spôsobom spolu s humanitárnymi a rozvojovými otázkami;

44. opakuje svoju žiadosť, aby Turecko dodržiavalo zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia, najmä na sýrskej hranici, a aby zabezpečilo, že ľudské práva utečencov a ich postavenie zaručené Dohovorom o utečencoch z roku 1951 budú plne rešpektované, a aby účelovo nevyužívalo migračné toky a nepoužívalo ich na vydieranie EÚ na politické účely; očakáva, že Turecko v plnej miere a nediskriminačným spôsobom vykoná vyhlásenie EÚ a Turecka z marca 2016 a dohodu o readmisii medzi EÚ a Tureckom; naliehavo vyzýva Komisiu, aby zabezpečila dôkladné monitorovanie vykonávania vyhlásenia EÚ a Turecka, a to aj v súvislosti so situáciou v oblasti ľudských práv žiadateľov o azyl a migrantov vrátených do Turecka v rámci vyhlásenia EÚ a Turecka, a aby o tom podala správu Európskemu parlamentu; vyzýva turecké orgány, aby umožnili UNHCR plný prístup do zariadení určených na zaistenie na turecko-sýrskej hranici, aby tak mohli monitorovať dodržiavanie zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia; zdôrazňuje, že finančná podpora Turecku pri riadení tokov utečencov musí dodržiavať plnú rozpočtovú transparentnosť, ako aj neobmedzované zapojenie organizácií občianskej spoločnosti; vyzýva Komisiu, aby turecké orgány vyzvala na to, aby zlepšili pracovné prostredie pre medzinárodné MVO; vyzýva Komisiu, aby nadviazala na svoje skúsenosti s osobitnými systémami overovania treťou stranou s cieľom posilniť dohľad nad výdavkami;

45. vyzýva Turecko, aby nedržalo utečencov v zariadeniach určených na zaistenie s cieľom prinútiť ich podpisovať formuláre dobrovoľného návratu a aby im zaručilo prístup k službám zdravotnej starostlivosti bez ohľadu na miesto ich registrácie v krajine;

46. konštatuje, že v rámci nástroja pre utečencov v Turecku sa podporujú len registrovaní utečenci; vyjadruje znepokojenie nad tým, že mnohí utečenci zostali bez pomoci, keďže registrácia bola v niektorých provinciách a mestách sťažená;

47. víta výzvu Rady adresovanú Komisii, aby predložila Rade návrh na pokračovanie financovania pre sýrskych utečencov v Turecku, ako aj v Jordánsku, Libanone a ďalších častiach tohto regiónu;

III. ***Perspektívy a odporúčania***

48. zdôrazňuje, že treba lepšie riešiť potreby financovania počas pretrvávajúcich kríz a so zreteľom na koordináciu a flexibilný a plynulý prechod od humanitárnej pomoci k obnove a rozvoju, a to spôsobom, ktorý je v súlade s cieľmi medzinárodnej rozvojovej politiky vrátane cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja a v súlade so zásadami rozvojovej politiky Únie, ako je podpora odstraňovania chudoby a znižovanie nerovnosti, a v prípade humanitárnych zásahov treba v plnej miere rešpektovať zásady humanitárnej pomoci – humánnosť, neutralitu, nestrannosť a nezávislosť – a zabezpečovať plnú ochranu ľudských životov, dôstojnosti a ľudských práv; trvá na potrebe efektívnosti a účinnosti pomoci EÚ, aby mala skutočný vplyv v teréne;

49. zdôrazňuje potrebu zohľadniť poučenia získané pri zriaďovaní, správe a vykonávaní trustových fondov a nástroja pre utečencov v Turecku s cieľom uplatniť ich v rámci novej generácie vonkajších finančných nástrojov, ako aj posilniť synergie a súdržnosť vonkajšej pomoci EÚ a parlamentnej kontroly; naliehavo vyzýva Komisiu, aby predložila konečné komplexné preskúmanie vykonávania trustových fondov EÚ, posudzujúc ich súlad s cieľmi EÚ v oblasti rozvoja a ľudských práv a v humanitárnej oblasti; ďalej trvá na tom, že ak by v budúcnosti vznikla potreba akéhokoľvek nového trustového fondu EÚ alebo nástroja ad hoc, mechanizmus príspevkov z rozpočtu Únie musí byť jasne vymedzený a od začiatku prerokovaný za plnej účasti Európskeho parlamentu; domnieva sa tiež, že vplyv a viditeľnosť vonkajšej pomoci EÚ by sa mali ďalej zvyšovať, zdôrazňujúc úlohu EÚ a jej členských štátov ako najväčších darcov globálneho financovania rozvoja;

50. vyzýva Komisiu, aby zabezpečila transparentné posúdenie vplyvu, ktoré vypracujú nezávislé orgány EÚ a odborníci, pokiaľ ide o vplyv projektov financovaných z prostriedkov EÚ na ľudské práva migrantov a utečencov, ako aj na celé obyvateľstvo danej krajiny; požaduje vytvorenie účinného a nezávislého monitorovacieho mechanizmu na úplné monitorovanie a hodnotenie konečného určenia týchto finančných prostriedkov a protokolov pre opatrenia v prípade porušovania základných práv; považuje za potrebné v plnej miere zapojiť regionálne a miestne orgány a aktérov občianskej

spoločnosti do navrhovania a vykonávania; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vypracovali úplný a jasný prehľad finančných prostriedkov používaných na financovanie spolupráce s tretími krajinami v oblasti riadenia migrácie vo všetkých finančných nástrojoch a pri ich vykonávaní; zdôrazňuje význam zdieľania údajov z auditu s rámcom finančnej kontroly EÚ vrátane Európskeho dvora audítorov, úradu OLAF a Európskej prokuratúry;

51. poukazuje na potrebu lepšie riešiť výzvy súvisiace s migráciou v rámci Afriky, ktorá tvorí takmer 90 % migračných tokov v Afrike, v úzkej spolupráci s Africkou úniou a v súlade s jej rámcom migračnej politiky pre Afriku a akčným plánom na roky 2018 – 2030; v dlhodobom horizonte však trvá na potrebe prístupu, ktorý zabráni vzniku závislosti od vonkajšej intervencie; v tejto súvislosti trvá na posilnení postavenia prostredníctvom vzdelávania a význame kvalitného vzdelávania pri vytváraní silnejšej podpory rozvojovej spolupráce;

52. konštatuje, že rodová rovnosť a sociálne začlenenie sú dvomi z hlavných výdavkových cieľov programovania nástroja NDICI – Globálna Európa; opakuje záväzok EÚ týkajúci sa posilnenia postavenia žien a dievčat a vyzýva Komisiu, aby rodovú rovnosť spolu s budovaním odolnosti a adaptáciou na zmenu klímy začlenila do plánovania a vykonávania trustových fondov a nástroja pre utečencov v Turecku; odporúča, aby sa analýza zohľadňujúca rodové hľadisko a skúmanie zapojenia žien do navrhovania podporovaných projektov pravidelne vykonávali pri realizácii projektov v rámci trustových fondov EÚ aj nástroja pre utečencov v Turecku;

53. vyzýva Komisiu, aby pozastavila alebo prehodnotila spoluprácu s tretími krajinami, ktoré v plnej miere nedodržiavajú základné práva, vrátane pozastavenia osobitného financovania a projektov, ktoré ohrozujú alebo oslabujú ľudské práva;

54. berie na vedomie, že nariadenie o rozpočtových pravidlách umožňuje vytváranie trustových fondov pre vonkajšie činnosti, a zároveň ďalej opätovne pripomína dlhodobé stanovisko Európskeho parlamentu, že vonkajšia pomoc by sa mala v plnej miere financovať z rozpočtu Únie a mala by sa vykonávať jednotne podľa zjednodušeného súboru pravidiel, na základe právnych nástrojov prijatých so spoluzákonodarcami a pri plnom rešpektovaní legislatívnych, rozpočtových a monitorovacích právomocí Európskeho parlamentu a zásad jednotnosti rozpočtu EÚ, zodpovednosti, transparentnosti, účinnosti a správneho rozpočtového riadenia; zdôrazňuje, že prijatie mimoriadnych nástrojov zvyšuje zložitosť riadenia financovania a vytvára finančný tlak na existujúce nástroje zahraničnej politiky, čo by mohlo mať vplyv na ich efektívnosť; domnieva sa, že trustové fondy EÚ by sa mali využívať len na reakciu na náhle veľké krízy a na situácie, v ktorých je potrebné koordinovať reakcie viacerých darcov a v ktorých nie je možné v plnej miere dosiahnuť cieľ vonkajšej politiky prostredníctvom existujúcich nástrojov vonkajšieho financovania, a pod podmienkou, že budú dodržiavať zásadu správneho finančného riadenia, a že trustový fond Únie neduplikuje iné existujúce spôsoby financovania alebo podobné nástroje bez toho, aby poskytol doplnkovosť, a že ciele trustového fondu sú v súlade s cieľmi nástroja Únie alebo rozpočtovej položky, z ktorej je financovaný; vyzýva Komisiu, aby zaručila účinnejšiu komunikáciu na danom mieste a zdôraznovala pritom úlohu EÚ ako najväčšieho darcu, pokiaľ ide o financovanie globálneho rozvoja;

55. poukazuje na to, že združovanie zdrojov z ERF, z rozpočtu Únie a od iných darcov v trustových fondoch by nemalo zmeniť schopnosť existujúcich politík a programov EÚ plniť svoje pôvodné ciele, ako je odstránenie chudoby a presadzovanie základných práv;

56. pripomína, že trustové fondy EÚ a nástroj pre utečencov v Turecku by sa mali považovať za výnimočné alebo skutočne núdzové nástroje, ktorých pridaná hodnota a praktický dosah by mali byť veľmi dobre odôvodnené a dôsledne monitorované; očakáva, že Komisia v plnej miere využije možnosti, ktoré ponúka programový prístup v rámci geografického piliera nástrojov NDICI – Globálna Európa a IPA III, ktoré sa už nemôžu využívať na financovanie predvstupovej pomoci Turecku, s výnimkou podpory tureckých organizácií občianskej spoločnosti prostredníctvom nástroja financovania na podporu demokracie a ľudských práv, vrátane globálneho tematického programovania, fondu rýchlej odozvy a rozsiahlej neprogramovanej rezervy v rámci nástroja NDICI – Globálna Európa;

57. pripomína, že sa očakáva, že finančné prostriedky z rezervy na vznikajúce výzvy a priority v rámci nástroja NDICI – Globálna Európa doplnia financovanie z geografických a tematických programov a činností rýchlej reakcie; zdôrazňuje, že Komisia sa zaviazala diskutovať o využívaní týchto finančných prostriedkov v rámci geopolitického dialógu s Európskym parlamentom a poskytnúť podrobné informácie pred ich mobilizáciou, pričom v plnej miere zohľadní pripomienky Európskeho parlamentu k povahe, cieľom a predpokladaným sumám financovania;

58. víta NDICI – Globálna Európa, nový nástroj EÚ na financovanie vonkajšej činnosti, keďže sa vďaka nemu v rámci rozpočtu EÚ predpokladá posilnenie možností reagovať na nové núdzové situácie; je presvedčený, že nástroj NDICI – Globálna Európa umožní efektívnejšie prideľovanie zdrojov, ako aj dostatočnú flexibilitu a reakcieschopnosť, pričom sa poučí z minulých skúseností a hodnotení existujúcich trustových fondov v rámci nástroja NDICI – Globálna Európa;

59. zdôrazňuje, že NDICI – Globálna Európa by sa mal využiť v plnej miere a v prípade potreby zlepšiť, zatiaľ čo využívanie mimoriadnych nástrojov financovania by sa malo obmedziť na nepredvídané núdzové situácie, aby sa tak zaručila jednota a demokratická zodpovednosť rozpočtu Únie; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že bežný rámec riadenia rozhodovacích procesov poskytuje väčšiu legitimitu vonkajšej činnosti EÚ, a to tak v rámci EÚ, ako aj v cieľových krajinách;

60. žiada, aby sa financovanie žiadneho nástupcu súčasného nástroja pre utečencov v Turecku neuskutočňovalo na úkor novoprijatých nástrojov financovania, najmä nástrojov IPA III a NDICI – Globálna Európa, vrátane jeho rezervy na vznikajúce výzvy a priority, keďže nástupca nástroja pre utečencov v Turecku nereaguje na skutočne novú výzvu alebo krízu; dôrazne podporuje financovanie každej takejto iniciatívy prostredníctvom nových rozpočtových prostriedkov, ktoré budú v prípade potreby posilnené príspevkami členských štátov; opakuje, že Európsky parlament musí byť od začiatku plne zapojený do diskusií o nástupcovi nástroja pre utečencov v Turecku, a to aj o jeho štruktúre financovania a riadenia, čo musí odrážať pôvod financovania a úlohu rozpočtového orgánu;

61. v prípade potreby rozsiahlejšej pomoci z VFR na roky 2021 – 2027 podporuje názor, že prvým a hlavným riešením, ktoré sa má preskúmať, by bolo riešenie prostredníctvom nástrojov prijatých so spoluzákonodarcami, a to konkrétne zvýšenie objemu finančných prostriedkov v rámci nástroja NDICI – Globálna Európa prostredníctvom revízie VFR a nariadení o nástroji NDICI – Globálna Európa, alebo – ako druhá možnosť a pod podmienkou, že Európsky parlament bude plne zapojený do rozhodovacieho procesu a bude mať riadnu kontrolnú právomoc, – posilnenie príslušných rozpočtových riadkov pre nástroj NDICI – Globálna Európa o príspevky vo forme vonkajších pripísaných príjmov; v tejto súvislosti očakáva, že nadchádzajúca revízia nariadenia o rozpočtových pravidlách zabezpečí primerané zapojenie rozpočtového orgánu do riadenia vonkajších pripísaných príjmov; zdôrazňuje, že ak aj napriek tomu vznikne náležite odôvodnená potreba zriadiť nový trustový fond v dôsledku prepuknutia vážnej krízy, náhlych zmien v medzinárodných vzťahoch, ktoré si vyžadujú výraznú finančnú reakciu EÚ, alebo potreby spojiť zdroje s tretími krajinami, čo by nebolo uskutočniteľné v rámci právnych nástrojov prijatých so spoluzákonodarcami, Európsky parlament musí byť do tohto procesu zapojený v plnej miere, a to od samého začiatku; v tejto súvislosti sa domnieva, že nariadenie o rozpočtových pravidlách by sa malo zrevidovať, aby sa zaručila primeraná úloha Európskeho parlamentu pri zriaďovaní a kontrole každého nového trustového fondu, a to aj pri vypracúvaní dohody o zriadení trustového fondu a pri mobilizácii príspevku Únie, pri vykonávaní, pokračovaní a prípadnej likvidácii;

62. vyzýva Komisiu, aby pri využívaní nástroja NDICI – Globálna Európa uprednostnila prístup na základe spojitosti, a žiada, aby sa posilnila spolupráca medzi humanitárnymi a rozvojovými aktérmi EÚ najmä v období po kríze a počas pretrvávajúcich kríz, aby sa tak mohol lepšie prispôsobiť miestnym potrebám a prinášať efektívnejšie výsledky;

63. konštatuje, že možnosti začlenenia migračnej politiky do vonkajšej politiky EÚ sa výrazne rozšírili zaradením migrácie do tematickej a geografickej zložky a zložky rýchlej reakcie nástroja NDICI; so znepokojením však konštatuje, že zo zložky „rýchlej reakcie“ možno spoluprácu s tretími krajinami v oblasti riadenia migrácie financovať bez toho, aby Komisia musela zverejňovať akékoľvek programové dokumenty alebo konzultovať s aktérmi občianskej spoločnosti, a bez zapojenia Európskeho parlamentu, a to aj v rámci koncepcie pripravenosti a krízového riadenia v oblasti migrácie, v ktorej chýbajú mechanizmy na posúdenie možného nepriaznivého vplyvu takýchto intervencií; v tejto súvislosti trvá na tom, že treba zabezpečiť, aby VFR na roky 2021 – 2027 sprevádzal pevný rámec pre ľudské práva na identifikáciu, vykonávanie a monitorovanie budúcich programov spolupráce v oblasti migrácie;

64. konštatuje, že pri nástroji NDICI – Globálna Európa sa počíta s preskúmaním v polovici trvania a záverečným hodnotením a podrobnými výročnými správami Komisie predkladanými Európskemu parlamentu a Rade o prebiehajúcich činnostiach, dosiahnutých výsledkoch, účinnosti a pokroku pri dosahovaní tematických cieľov a cieľov nariadenia; vyzýva Komisiu, aby vypracovala a zaviedla presnú metodiku sledovania 10 % výdavkov vyčlenených na migráciu a nútené vysídľovanie s cieľom účinne zabezpečiť riadnu transparentnosť a zodpovednosť v súvislosti s týmito výdavkami, ako sa vyžaduje v nariadení;

65. víta rozhodovací postup priamo na mieste, prispôsobenie sa miestnym realitám a možnosť realizovať cezhraničné a viacročné projekty financované v rámci trustových fondov EÚ a nástroja pre utečencov v Turecku, pretože tieto projekty majú vysokú pridanú hodnotu; žiada, aby sa takéto aspekty začlenili do budúceho programovania spojeného s rozpočtovými nástrojmi pre vonkajšiu politiku EÚ;

66. uznáva, že spolupráca s predstaviteľmi miestnych spoločenstiev a so zainteresovanými stranami vrátane orgánov miestnej samosprávy, organizácií občianskej spoločnosti, sociálnych partnerov a náboženských vedúcich predstaviteľov v prostredí zasiahnutom konfliktom má zásadný význam pre podporu zmierenia, dialógu a mieru; zdôrazňuje, že miestne cirkvi a náboženské organizácie zohrávajú aktívnu úlohu v rozvojovej spolupráci a pri poskytovaní humanitárnej pomoci ľuďom, ktorí ju najviac potrebujú, a vyzýva Komisiu, aby s nimi spolupracovala, najmä pokiaľ ide o poskytovanie priamej podpory ťažko dostupným komunitám v rozvojových krajinách;

67. zdôrazňuje dôležitosť pridelenia značnej časti budúcich finančných prostriedkov EÚ v oblasti migrácie skupinám občianskej spoločnosti v tretích krajinách na poskytovanie pomoci a na ochranu a monitorovanie práv migrantov a zdôrazňuje dôležitosť zabezpečenia toho, aby sa významná časť finančných prostriedkov EÚ vyčlenila na zlepšovanie situácie v oblasti ľudských práv, medzinárodnej ochrany a perspektívy utečencov do budúcnosti;

68. vyzýva Komisiu, aby prispôsobila metódy programovania miestnym realitám a novým miestnym výzvam a aby podporovala miestnu zodpovednosť pri vykonávaní nových nástrojov EÚ pre rozvoj; ďalej vyzýva Komisiu, aby vykonala posúdenie potrieb a prispôsobila reakciu EÚ miestnym potrebám;

69. vyzýva Komisiu, aby preskúmala možnosti zapojenia partnerov z tretích krajín do spoločných iniciatív a financovania riešenia spoločných výziev, ako sú migrácia, nútené vysídľovanie, zmena klímy, posilnenie postavenia žien a ochrana zraniteľných skupín;

70. vyzýva Komisiu, aby uprednostnila investície do vzdelávania a vytvárania pracovných miest s cieľom poskytnúť ľuďom v partnerských krajinách možnosti zapojiť sa do miestnych zárobkových činností;

71. očakáva, že Komisia sa bude zaoberať prebiehajúcimi alebo budúcimi krízami a potenciálnymi potrebami obnovy účinnejším a cielenejším spôsobom prostredníctvom využitia existujúcich spôsobov a iných prostriedkov, ktoré sú možné podľa súčasného nariadenia o rozpočtových pravidlách, v úzkej a koordinovanej spolupráci s členskými štátmi a inými inštitúciami EÚ v rámci prístupu Tím Európa a s podobne zmýšľajúcimi medzinárodnými partnermi a darcami;

o

o o

72. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Komisii, podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a Rade.